

ERDÉLYI HÍRADÓ

Kedden, Februarius' 3-adján, 1829

Columbia — Észak-amerikai Egyesült Státusok — Portugallia — Nagybritannia
Frantziaország — Törökország — A' Hartzmezőről

Columbia

A' bogotai ügyekbajokról, azt mondja egy levél. oct. 23-adjakról, a' Jamaika-Híradóban: "Az utolsó össze-esküvésbe keveredett emberekből ismét agyon löttek 7-et, 's az országglószék a' legszorosabb rendszabásokat vette-elő a' tartomány' tsendessége' fenntartására. Santander, tömlötben volt még, és ügy-láttzik, ott is kell neki maraduia, valamig elegendő bizonysgot nem találunk ára, hogy törvénszék elébe állítasson. Ambar, általában meggyőződték aról, hogy ő volt a' partütés' titkos indítója; még is nehéz volna ellene bizonyos tanubizonysgot állítani. Nagyon reménylették itt, hogy egy, Bolívar által Péruba küldött hiteles Agens annyira fogja vinni a' dolgot, hogy a' két tartomány között álló visszázkodást jó módjával igazíthattják-el. (Már New-Yorkban, az a' hír repdesett, hogy ez az össze-férkezés meg is esett volna; hanem, Santandert számkivetésre küldötték Columbiából).

Észak-amerikai

Egyesült Státusok

A' virginiai Törvénszerző Gyűlésbe egy javallatot adtak-be, melynek az a' tzelja, hogy az Egy. Státusok' országglásmódja, annyiban változtatna-meg, hogy az Elölülő ne négy esztendőre mint ekkorig, hanem hatra választasson, 's akkor osztán, soha-se választasson többé.

Egy new-yorki Híradó, mely ezt jelenti, azt mondja hozzá, hogy, mind idő, mind a' nép' hajlandósága kedvező ezen javallat' szerentsés következésének, 's reménylhetni, — Virginia beveszi azt és példa-adása által, a' többi Státusból annyit rávehet a' helybe-hagyásra, hogy a' Congress hajlandó fog lenni nyomos értekezésbe botsátkozni ezen tárgy-felől.

Az Albany-Morning-Chronicle (Híradó), mely az Adams' értelme szerént írt, és mintegy esztendeig virágza, a' mint egy new-yorki Híradó mondja, megszűnt lenni a' dolgot végezetével egygyütt. — A' National-Intelligencer' szava szerént, a' dél-carolinai és georgiai Képviselek, honni fabrikákból készült köntösökben jelentek-meg a' Congressben. — Susquehannah-ban, egy pensylvaniani Kerületben, 550 talp méjjségre találtak a' földben sóvizet, mely, a' mint hiszik, elég fog lenni az egész Kerület' szükségére, sónak: 50 gallon vízből 8 gallon só lessz, mintha mondaná: 50 tseber vízből 8 tseber (por-)só lessz.

Portugallia

A' Constitutionelle jelenti Lissabonból dec. 24-edikén, a' többek közt: "A' miguehsta Önkénteseknek egy fő-tisztjek kihirdette, hogy ő és az ő' Tisztjei, kéztokolásra vóltak D. Miguelnél, kit egéségesen találtak. Akarhogy állítsák is ezt, és talán éppen egyenesen ezért, még mind-tsak azt hírlelik, hogy D. Miguel,

nem él többé. — A' hajó-osztály nem változtatta meg fekvését; egy fregatte Augusta-úttának' igazította ágyúit, egy másik, Aurea-úttának. Midőn a' város' külsője háború' képét viseli, a' belsője annas, tökéletes fejtelenség. Már esteuden, nem mér az ember tinos köntösben kimenni, félvén a' szidalmazástól és megtámodástól. A' linea-katonák és Önkéntesek közt, forró méreg uralkodik. A' linea-katonák inderkednek a' miguelistákkal, s a' napokban, azt kiáltották amazok közzül: éljen Dona Mária Királyné' alá a' lázadókkal, árulókkal, hamis-esküvékkel! A' Tisztek letétele foljton-folj; tegnap, egy napi-parantsolat által, 19 Obester 'sat. tétett-le. Az elébbi Hadminister' bírtokait, dobon adogattják el. A' hamburgi Konsult elbotsátották; de az angl. Vice-Konsulok fogva vannak. Pego Gen. megholt a' tömlőtzbén.

Lissabon, dec. 27. — A' pešgés még is foljdogál, az ekkorig volt guadusában. Már most, meg a' Kavehazakbasse mennek, mellyek, a' Játékszínek' bezárása-ólta, egyedülvaló vidámító helylyek vóltak az unalmas téli hosszú esténként. Böldogtalan teremtés, nem talál dolgot. Az úttákon nem látni egyebet Patrouille-nál, lovon és gyalogjában, mintha áldozatokat fitatnának. Még enynyi alkalmatosság-sem teremt a' Portugallusokba annyi bátorságot, hogy magokat azoktól megszabadítanak. Akaratja ellen is eszébe-jút az embernek a' (híres anglus Tudós) Byron' mondása: "Foszd-meg a' Spanyol minden jótól, a' mit characterében feltalálni, és még akkor is tökéletes Portugallusok lesznek azok."

Lissabon, dec. 27. — A' madeirai tudósítások, tsak szomorúságot hírdetnek; 5 hasáb, Journálunkból (Courier français), jószágok' megbetsülésével van tele azon szigetből, mellyek a' Fiskusra

jutottak, és februáriusban el fognának adattatni. — Minthogy a' Terceira ellen ment hadi-szállítvány kosarat nyert; már most, rútúl bának a' város' népsalakja az úttákon megforduló tengeri Tisztekkel, tátott szájjal gúnyolják azokat, igen-ortzátlánul. A' pešgés foljton-folj, 'sarát-nakon, vagy talán Vulkanon ülünk.

Nagybritania

A' kivándorlott portugallus katona-ság' első Osztálja jan. 6-odikán terjesztette szelock vitorliát, 4 szállító-hajón, Saldanha és Pizarro Generálok' vezérlése alatt, Plymmouthból: a' maradvány egy hét-múlva indul utánnok. A' Morning-Journal azt állítja, hogy semmi fegyvert nem vittek vóna magokkal, és 2 ang. hadi-hajót Terceirába küldöttek vóna, hogy őket ki ne hagyják ott szállani. — Avvagy, nem könnyű lesszé miudezen nehésségeken, túl Terceirán 50 -- 60 mérföldel, segíteni? —

Egy londoni Journál azt mondja: "Dec. 17-edikéig vannak Híradóink New-Yorkból. Ezek a' Kerületek: Michigan, Arkansas és Florida, azon lépésen állanak, hogy mint Unio' Státusai, megeméressenek. — A' havannah-i spanyol hajóserég, Cubából, Labord Adm. alatt, berekesztette Cayes-t, Hayti-ben (St. Domingon). Boyer Elölülő minden erejével ellene ment. Spanyol-szág olyan Kötést szeretne Hayti-val kötni, a' maga' vólt része-feletti, mint Frantziaország kötött (150 millió frank kárpótlás a' frantzia Plántások' részére). Ere Boyer azt fogja mondani — quod licuit Jovi — A' bostoni Journál, dec. 12-dikéről ezt beszéli: "A' mexicói Elölülő, oct. 25-ödikén, egy hirdetményt botsátott — ki hivatalosan, hogy a' spanyol országglószéknek szándéka vóna Mexicót ismét meghódoltatni, s e' végett elő-készületeket teszen Havannahban. Az Elölülő

eszméletti a' polgárokat hogy szeméjjes visszalkodásokat felejtsek - el, 's adjak össze magokat a' köz-ellenség ellen.

Ama gyilkos Burke' vallatásánál, Edinburghban, ezen kérdésre: mennyi ideje hogy ő' ezt az átkozott kereskedést az általa meggyilkoltak' holt testével folytatta, ezt felelte: "Karátsontól-fogva, 1827, a' Docherty asszony megölettéséig, 1828-beli octóberben." További vallatásánál ezen szörnyetegnek, kiszült, hogy azon idő' lefoljása alatt, egy Hare nevezetű tzimborájával, 20 vagy 30 embert öltek-meg, és hogy a' gyilkolás, többnyire a' Hare' szállásán ment végbe; hogy az ő' feleségei semmit-se tudtak benne, és hogy egy, a' Hare' házában természeti halállal megholt asszony-személynek eladása * * * * * Doctornak, melyből ők 10 font sterlinget kaptak, indította őket ezen útálatos kezdetre. Az általok megöletteket többnyire megfojtották, hogy az eladásnál semmi gyanú ne legyen ellének.

Irlandi Vice-Királyságra, ezek közül gondolják valamelyiket kiválasztani: Buckingham és Northumberland Htzgek, Melville, Pavis, Verulam, 'sat. Lordok; de, nem esett még meg a' választás.

Frantziaország

Egy Királyi Ordonnancé' erejénél-fogva, a' kikötő-szolgálatot illetve meghatározatnak a' fő-tengeri erőkerületek' fő-hellyei: Cherbourg, Brest, Lorient, Rochefort és Toulon: a' 4 első, Belgiumtól Spanyolországig, az utolsó a' közép-tengeren. A' 6 al-kerületek' fő-helyégei pedig: Dünkerken, Havre, St. Servan, Nantes, Bordeaux és Bayonne — mind az Oceanuson.

A' Quotidienne, egy levélből ezt beszéli a' többek közt, 's ilyen kérdéseket eszen: "Görögországot organisálni! A' Görögöket civilisálni! Ezek, szép álmok

egy-nehány száz'esztendőre! Maga Frantziaország veszi-é ezt a' foglalatosságot egyedül magára? Megteheti-é azt? Nem szenved-é az ő' finantza az alatt? Megvannak ezek a' kérdések mindazokranézve fejtve, a' kik Görögországba mentek, és erősíthetem, úgy-mond a' navarini író, hogy Generálok, Tisztek, Katonák, hadi Tisztviselők, egy-általában mindenek így értenek.— Az egész levél egy tapasztalatlan és csak a' jelenvaló pillantatról a' jövődökre ítélni akaró embertől került. Görögországot 3 esztendő alatt háború után, organisálni, 25--30 eszt. alatt tökéletesen civilisálni, legkissebb, mihelyt a' földmivelés, a' mesterségek és a' kereskedés, csak úttjokba indulhatnak is, külső háborgás nélkül.

Messenger des Chambres: "Azt a' sziv-reható és igen betsületes küldtetést Égyptomba, elvégezte St. Leger és Gros Ur. Őt -- hat száz szegény rabszolgát szabadítottak, ők ki Caróban és Alexandriában. Már azelőtt kiszabadult volt 180, az aug. 10-edikei egyességnél-fogva, kiket Móreába vissza küldöttek. Ezen két Biztos' valamelyikének a' levelében e' volt: "Megvallom, nem gondolkodhatok sajnálkodás nélkül azon szomorú sorsfelett, a' mely 50 szegény árvákat fenyeget, kiket a' Nisus fregatton, a' többek közt, viszünk: 4-5 legfeljebb 6 esztendősök azok, kiknek a' familiájok egészen elveszett. Talán nyomorúság által fognak ezek a' szegény gyermekek elveszni egy olyan országban, a' hol a' legnagyobb szükség uralkodik, ha csak a' Király nem nevelteti azokat fel, az Ő' kedvezőségénél-fogva." Ezt az írást megmutatván a' Királynak, mindjárt parantsolatot botsátott-ki, hogy azon gyermekeket hozzák Frantziaországba. — A' Sz. Lajos fija nem elégszik-

meg azzal, hogy azokat a keresztény-ségnek és hazajoknak vissza ajándékozza; hanem, apólgatni és védelmezni is akarja őket gyermekségekben. Az efféle tettek a' jobbik oldalát töltik-meg a' Fejedelmek' históriájának. Valóban, az egész világ' bizonyosága szerént, a' X-edik Károly' Históriajának a' bal-lapja nagyon ligetes fog lenni, vagy Text betűkkel lesz a' nyomtatva, 's jobb ódlala — Petítte, tele.

A' Constitutionelle az itt következő írást vette Barbosa Uriól: Paris, jan. 5. — Kerem az Urat, búzza vissza azt a' tudósítást, melyet a' havrei Journál ezen napszám alatt: Rio-Janeiro, oct. 28, a' Tsászár ÓFge' egészségét illetve, kiadott. Mert, 30-adikán ment oda he Francisca fregatte hivatali tudósításokkal, melyet Barbacena Marquis Gibraltár-ból oda elküldött volt, midőn azon nemes meghatározást megállapította, hogy a' Dona Maria Királyné' karára koholt plánumokat elrontsa. ÓFge' a' Tsászár saját kezével felelt ére nov. 1-sőjén, a' Marquisnak, és ez az írás megérkezett Londonba a' Galathea fregattal.

Az ámerikai Paketboot Edward Bonnafee, 16 napj hajókázás után New-Yorkból, megérkezett Havre-be, 's leveleket hozott dec. 15-ödikéről a' most mondott városból. Oly' sebes hajókázást nem tett még egy postahajó is, mióta ezen két Helység között a' rendes hajókázás felállott. (valami, esztendeje. — Liverpoolba érkezett volt meg, egynehány esztendővel ezelőtt egy, 16 nap alatt: de Liverpool, Angliának nyugoti partján fekszik; Havre, Frantziaország' nyugoti tsútsán). Tsak Orizimbo hajó mutatott példát egy ilyen sebességről. New-York Havre-hez, egyenes lineában, 1075 frantzia (572 német) mérföld. Jutott tehát 1 napra

67 frantzia (56 német) mérföld; mely a' menetel' rendetlensége miatt (vagy szigetet, vagy porondot, vagy kősziklát kell kerülgetni), 100 frantzia lieu-vel egyet-ér — kedvező széllel.

A' touloni Avis de la Méditerranée meg-határozva erősíti, hogy a' frantzia katonaság nem sokára vissza jön Móreából Frantziaországba. — Modonból azt írják, dec. 21-dikén (azon Journál szerént), hogy a' Hadministernek a' főszállásra dec. 18-adikán megérkezett Adjutánsa volt a' Rendelés' oda-vivője, mely által ez a' badsereg vissza-hívat-tatik. — A' Fő-Gen. sors által határoz-tatta-meg, melyik regimentek szálljanak legelőször hajóra. A' regimentek' szám-ját egy bögrébe (tsuporba) rakták, 's ezek jöttek-ki: 29, 55, 46; mellyek osztán parantsolatot vettek, hogy dec. 24-edikén rakodjanak hajókra. Ezekkel együtt, hajóra ültek azok is, kik op-sitjokat (szabaduló-leveleiket) követel-hetik, és az olyan betegek, kik az útát kiállhatták. Scipio 600, Galathea 500 embert rakott-fel; a' többiek szállító-hajókra ültek. A' többi regiment, várja, hogy őket jan. hónapban küldik utánnok amazoknak. Az Insenőrség, ágyúság és Gen. Stáb legutól mennének-el, mártziusban vagy áprilisben.

Egy könyvetskét botsát-ki nem sokára de la Mennais Abbás: "A' Gonosz' előmeneteléről." 's egy Értekezést Bon-nald Vicomte "A' Philosophiának a' Politikára-szabásától."

Törökország

Anconából írják a' mult esztendő' végén, hogy a' közép-tengeren, az angl. tengeri erő nagy mozgásban van, és minden, nagy történeiekre mutat. Egy észak-ámerikai hajó-osztaljról beszélnek mely a' jövő tavasszal az Archipelaguson meg fogja jelenni, 's ezzel, min-

denféle politikai megegyeztetéseket kötnék egybe. Az Anglusok, a' kik Levantebe kereskednek, és kivált' azok kik, teherköltöztetéssel foglalatoskodnak oda, nagyon nyughatatlankodnak ezen hírek miatt, nem tartják ők hihetetlennek, hogy a' Porta szembetünő kereskedési hasznot engedhetne az északamériakai Szabad-Státusoknak, hogy tőlök segedelmet nyerjen a' Görögök ellen. Eannél fogva, óhajtva várják ők (angl. Kereskedők) vissza Konst. poljba az angl. Követet. A' Frantziákban több emberszereti (philantropica) értelem van, 's nem hitethetik-el magokkal (más-sem), hogy az újj világ' leghatalmasabb szabad Státusa a' legrégibb keresztény nemzet' járom alá nyomattatasára emelné-fel kezét, még akkor is, ha legnagyobb hasznát nyerné is meg az által. Hogy az Északamériakak kívánják terjeszteni kereskedéseket az Archipelaguson, 's azt jól megerősíteni is, úgy-láttik, bizonyos, és hogy ők ez eránt alkudozásba botsátkoztak a' Portával, a' nélkül hogy a' görög orszaglószekről gondolkodtak volna, nem lehet a' Görögöknek kedves. De azomban, a' szabad Státusok vigyázó politikájokról nem lehet feltenni, hogy ők az európai 3 nagy tengeri Hatalom végzései-és rendszabásainak formáson ellenek szegeznek magokat. Ámbár a' Dardanellek' berekesztése már kihirdettetett; az olasz földön még is seregestől rakodnak olyan áruportéakkal, a' mellyek nem kötés elleniek, nem contrebandok.

Az Egy. Státusokról, tsak fel is tenni azt, hogy a' Görögök ellen a' Portának segedelmére lenne, tapasztalatlan-ság: hanem inkább valaha a' Muszka ellen vállalkozhatna segedelműl a' Portának. Azomban, nints itt a' politikának a' Görögökkel semmi bajok; hanem inkább az Anglusokkal, kiknek a' levántei keres-

kedések, minden vízi kereskedő nemzetre-nézve, jó formán tsökken, a' mostani háború' epochájától kezdve.

A' Hartz mezőről

Illendőbb volna az ittszak fenye-den érdeklött pétervári tudósításoknak ezt tenni vezetékéül: — "Apologa, a' legközelebb múlt muszka táborozás mellett, a' külföldi Híradók' tsátsogása ellen." A' pétervári Journalban elő-fordúlnak jan. 6-odikán a' munkás hadseregtől érkezett következő tudósítások, vagy inkább, szükségtelen mentségek. — A' silistriai ostromlás' önkéntes felbomlása a' mieinknek, úgymond, minden bajok nélkül ment végbe. Minden ostromló ágyút, minden szekeret 's egyebet, minden legkissebb kár nélkül vittek kiszabott helyekre, a' várvéd, tsak egy mozdulást se mert tenni elenünk, a' várból lett egynehány ágyúlöveten kívül. Most, tsendesen vagyunk téli szállásunkon, a' Duna' két partján, 's készülünk a' következő táborozáshoz. Figyelmünk' főtárgya marad, azon helyeket megerősíteni, mellyeket az ellenség megtámadhatása ellen óltalom alá kellett elkészítenünk, 's téli szállásunk' bátorságba-tétele. Mindezekben már, nagyobb részént által-estünk; Várna pedig 's egyéb fontos várak, már egészen megvannak erősítve, hogy minden esetre, tsalhatatlanul ellent-állhassanak. Tsak, nov. 20-dikán jelent-meg Paravadynál 6000 Török, a' Nagyvezírnek egy szakassza, ott vesztegelt nov. 24-edikéig; de látván a' várvéd' készségét, nem mert próbát-tenni, felkerekedett, elment a' maga útján, Aidos és Sumla-felé, 10 werstnyire üzette: vén a' mi katonaságainktól. Azólta, se kerülő öreink, se szagúdozó ólalkodóink, nem vettek-észre körül-belől semmi Törököt. A' Dunánál se mentek a' gyakran ránk ütő Törökök, semmire. A' Giurgewoból kiütöt-

teket is, nekik tetemes károkkal, verte vissza egy osztályunk és 2 Kozák-regement. Második kiütésekkor is úgy jártak. Egy sereg török Pandurt is, ezeknek szembeüő. veszteségével vertek vissza, Sidostez falunál. A' Duna-hajóseregetse, mely Silistria-t tarja-szemmel, védelmezi még a' mellett a' hírszovai átjárást is, a' hol elegendő hidast (kompot, lapos hajót=prame) készítettek.

Woronzoif Gróf napi parantsolatját is a' várnai osztályhoz, oct. 13-adi-káról, felhordja a' megnevezett Híradó, elbeszéli Varna' vára' megvételetét, ditséri a' katonák' vakmerő vitességét, ezen végezettel: "Ha valaha Monárchám engem tsatába fog küldeni, Isten igazgassa azt úgy, hogy ismét veletek szolgáljak, vagy ha nem, legalább olyan emberekkel, mint ti vagytok."

Van még ugyanazon napi Journálnak egy hosszú Tóldalékja, melynek a' titulussa, ez: "Egy muszka Tiszt' Jegyzései a' Törökökkel volt utolsó táborozásról." Ez az, főképpen, a' mivel ez a' Journál az utóbbi táborozást, Muszkaország' rosszakaróinak tulatlan és rossz szívü vádjai ellen kimenteni igyekezik, lefestvén a' háborút' kezdetétől-fogva, a' táborozás' előre kidolgozott következő plánumát. Ez az, a' melyet ha mi is egész kiterjedésében kiadunk, egy egész árkusunk siuli azt meg. — Az a' képzelt Tiszt, az Európaszerte elterjedt hamis hírek által indult ezen tikkely' írására. Kezdjük hátul azt, mint mas, mert az apologia' Utánírása (postscripta) ez: Ezen pillantásban olvassuk bizonyos Híradókban, hogy 12 ezer Muszka a' silistriai seregből, eldobta fegyverét; s egy vágás nélkül megadta magát; hogy minden ágyúinkat is gyalázatosan ott hagytuk. Ezek a' tudósítások meg-aunyi hazugságok és hamis-vá-

dak. (Az erdélyi Híradó vólt a' legelső—nem más,—a' ki ezt vallotta) Azon helyről, a' melyről a' hazug hír szóll, egy embert sem fogtak-el, egy ágyútsé vettek-el, tsata sem vólt ott: tsupantsak lovat vesztett ott a' muszka hadsereg, agyagos víz' nem-léte (hihető kútvíz), a' nagy forráság és hirtelen fagyas miatt. De, ez a' kár is jóvá tetett mar. Minden szállásán tsendesesen van a' katonaság a' Duna' jobb partján, a' mit megtartani jónak ítelt, úgy-mint: Varna, Paravady, Koslidsa, Bardszik, Hirszoza s a' Trajanus töltése. A' Törökök, kikkel a' tudatlanokat és minden hívőket ijesztenek, a' téli táborozást, mellyel a' Közönséget mülattatták, még-tsak megpróbálni sem merték; s a' mi, azoknak, kik a' török szokást és a' Balkán' nehésségeit esmerik, nevetségesnek fog tettezni. Haggyuk abban, már is hosszú és kínos tsáfunkat. Ezen hazugságok' valódi koholóit, jól ismerjük, s az a' gyalázat, mely a' hamis vád' tehetetlen iparkodásával egygyütt jár, meg fogja őket találni tudni. — Itt következik az említett Jegyzések' rövide, hogy szavunkat ne felejsük: de, elébe vetvén egy nevezetes Gazda' príncipiumát — "Készíts-el mindent akkor, mikor nem kell, hogy nyomon hasznát vehesd mikor kell." Könnyű hartz után plánumot tsinálni.

A' végbe-meut táborozás sok magyarázatokra lett alkalom, egyikik hibásabb és nagyítottabb a' másikóál. Ez az oka, hogy annak tzélját, menetelét és következését, össze szorítva elő-adjuk, hogy az eltsábitottakat, kiket az Írók a' történetek' fonákja által setétségsbe vezettek, vissza vezessük. Penna hartzot nem akarunk folytatni, hanem tsak az ő' pompás beszéljeket egyszerű lettdolgok által lebuktatni. Muszkaország, lebukott a' ma-

ga' nagyságáról, seregei elvesztették régi vitézségeket, s a' Törökök, védelmezőleg mutatták-meg feljül-fordulásokat. Azomban, az Íróknál nem lehet azt igen rossz neven venni, ha a' dologról, a' mellyet nem értenek, olyan rosszszól ítélnék. — A' Napoleon' hirtelen és vakmerő meneteléhez szokván a' termékeny Olasz- vagy Németországban, a' berontó háborút tizirkalommal folytatták ők, de még a' menetelek' számának feladásával határozzák-meg egy nagy birodalom' lebukását, mely napszámok annak elfoglalására elegendők; a' nélkül hogy a' tartomány' természetét, a' helybeli nehésségeket, a' hadakozók' igazi végtárgyokat számba-vennék. Az ő' beszélgetések, mellyek dologhoz értő emberek előtt neveltségeseek, mégis csak találnak hívőket, és a' declamatiók által könnyen megfogható sokaság, órákulumnak tartja az ő' jövendöléseket. (Éppen ezekert nem kelle' vala még- csak nehésségeket is formálni, s magunkat a' tudatlanabbak előtt mentegezni: mert, úgymond) nem nehez az ő' okoskodások' egész támoszát lezuhintani. Némely Újjságírók azt gondolják, hogy a' pétervári Kabinét Byzantiziumot akarja megvenni; mert a' tizirkalom csak egynehány mérföldnyire teszi azt a' Dunához. Nem elég volt nekik az Ő' tszásári Fge' nyilvános hirdetménye, Európa' színe előtt, őket a' téveljgésből kiragadni. Ezt a' hazug feltételt teszik ők mértékjeknek, s azt hozzák - ki belőlle, hogy, minthogy Miklós Tsászár az ő' kedvéért, kéntelen Konst.poljba menni; rosszúl ütött-ki az ő' táborozása, szánakozásra méltó és táros az Ő' serege' ditsőségének. — A' muszka országlozóké lávol lévén ezen gonosz műszerek álomkísérteteitől, a' táborúhoz-fogáskor kihirdette saját szánlékát, valamint az okokat és a' tzel't. Musz-

kaország fegyverhez nyúlt, egyszerű, természetű, az európai egyenlőségnek nem káros, sőt annak kereskedése' hasznának nyereséges következése megnyerése, az ő' megtört Kötése' meghosszúllása, és a' nyilvános megsértetésértvaló elégtétel' kitsikarása végett. Hogy a' közélről érdeklő hasznokat megnyugtassa, szabadon kihirdette az ezt. Rá rohantott volna-é ő' hű-belé módra Byzantiziumra? Száz esztendő-olta tanulván ő' hogy szokott a' Török hadakozni; nem tudta volna-é azt, hogy ez olyan háború, melyben az egész földnépe az ellenség' közelgetésével, szalad, és a' nagy várakba veszi magát, hogy erőssen ellent-alljon? Spanyolország' példája elég újj volt ára, hogy Muszkaország által-lássá, hogy egy olyan országot, a' hol minden ember katona, nem lehet futtkunban meghódíthatni. Hamadfél száz ezer frantzia veteranus járta keresztül-kosúl az iberiai sziget-formát, a' nélkül hogy magát tarthatta volna; holott Spanyolországban sok eleség volt és sokkal kevesebb katonai erő. Hogy korábbi tapasztalásoknak hasznát ne vegye, Muszkaország, okosan tselekedte volna a' berontó háborút olyan sanyarú élelmű vidékbe be nem vinni, még akkor is, ha a' háború' említett tzel'ja nem mutatott volna neki igazi tanátsot a' megeshető veszedelem- vagy a' megeshető szerentse felől. El kellett neki 1) foglalni a' Vajdaságokat, és seregének állását az által bizonyossá tenni, hogy annak téli szállására eimulbatatlanú szükséges két várat elvevé; 2) s ára, a' megtámódó mozdulásokat, a' mennyire lehet, erőltesse, hogy a' Porta annál-hamarább kényszeríttessen a' feladott értelmek szerént egyezni, mellyek nem lehetnek diplomatikai titkok, mivel' nyilvános Hirdetményben jöttek-ki. — Egy, 115 ezer

emberből álló sereg, mely, elhúzáva belőle a haszontalan kenyérevőket, 85 ezer fegyver-forgató emberre olvad le, által lépett jún. hónap' elején a Dunán és a Pruthou. — Ha ezt az erőt a hartzmező' határszélével egybe-hasonlítjuk, mely, két egymástól elvaló hadi munkalíneat kivánu, 's felszámoljuk az elfoglalandó bírtok' védeit, és az elveendő, vagy megszállandó várak' számát, világos volt, hogy a Muszkák, legfeljebb is csak 45 ezer emberrel juthatnak a Balkánig. (ki mondta, hogy ne 2-3 száz ezer emberrel kezdjük a háborút, vagy — sehogyan-se?). Minthogy pedig ezen kis seregeknek még Várnát is meg kellett vennie, és egy elsántolt, 40 ezer emberből álló tábornok Sumlánál szemeltartani; tehát, semmi módja nem volt neki benne, hogy sassát Byzantziumba vigye, a nélkül hogy magát veszedelmre kitegye, ott a Caudinus szorosát megtalálni. De, minek is tette volna magát önként ki ezen veszedelemnek? Egy bölts, vigyázó háború volt egyedül illő Muszkaország' kihirdetett tzeljához 's politikai állásához Európáranézve. Jól tudta a Tsászár azt, hogy 30 ezer embert a Balkán és Silistria között vigyázóul hagyhatna, 's 50 ezerrel Paravady-n és Aidoson által benyomulhatna, Várnát és Sumlat háta megett

hagyván. E' szerént, megérkezne 6 30 ezer emberrel — minthogy az útát bátorságban, Burgást pedig elfoglalva kellene tartani, — a faki-i és adriana-polji síkra. Még ha azt feltesszük is, hogy ez a kis sereg Rumélia' fő-városa' elvételére, 's a török fő-varos' fenyegetésére elég lett volna; de a Balkán és Bukurest között, még-sem lett volna elég az előbbi 30 ezer ember, hogy 6 várat elfoglalva tartson, a Vajdaságokat védelmezze, a widdini, rustsuki, giurgevoi és silistria-i számos várvédeknek ellentállója lehessen, a Hussein' fülíg elsántolt hadseregével megmérkőzhessen, 's a Kapudán-Basát berekessze, ki Várna' védelmére 20 ezer embert gyűjtött össze. — Minden értelmes hadi ember' értelme szerént lehetetlen volt ez. Ha tehát a szemmel-tartó sereget meg kellett volna erősíteni; úgy, az Adrianápoljba-menetel 20 ezer emberrel veszedelmes fogás lett volna, még csak hadi tekintetből is, és egy olyan meglepésnek, még vakmerőbbnek kell lennie, ha a nehésséget is számba-vesszük, — a sereget Rumelia és Bulgária között eltartani, míg még Várna' esete semmi élelembelit nem tett bizonyossá, 's a seregeknek mindtsak Odessából kellett élniek. (foljtatása következik).

S t á t u s p a p i r o s o k ' F o l j a m a t j a

				Ezüstpénzben							Ezüstpénzben		
Béts,	Jan.	20	21	—	London,	Jan.	8	6	—				
Bank-Oblig. 1.1/2pC.	53.1/8	-	53.1/4	- - -	Consols, 3 pC.	-	86.1/4	-	87.3/4	- - -			
Pengőpénz-Obl. 5pC.	97.	-	97.5/8	- - -	Stocks-Prémie, Sh.	-	-	-	-	- - -			
Roths. 1820, 100f. CP.	163.9/10	-	163.1/2	- - -	Brasiliai Bons	-	63.1/4	-	-	- - -			
Partial. 1821. Ua.	123.2/5	-	123.3/5	- - -	Buenos-Ayresi	-	-	-	-	- - -			
Bankaktia, 1000f. CP.	1098.1/10	-	1103.1/5	- - -	Columbiai	-	25.1/2	-	-	- - -			
Páris, Jan.	9		10	11	Mexikói	-	32.1/2	-	-	- - -			
Consols 5 pC.	108.15	-	108.15	- 108.40	Portugalli	-	53.1/4	-	-	- - -			
Ugyanaz 3 pC.	74.55	-	74.55	- 74.85	Muszkaországi	-	95.1/4	-	-	- - -			
Bank-aktia, 2000 Fr.	- - -	-	- - -	- - -	Görögországi	-	18	-	-	- - -			